

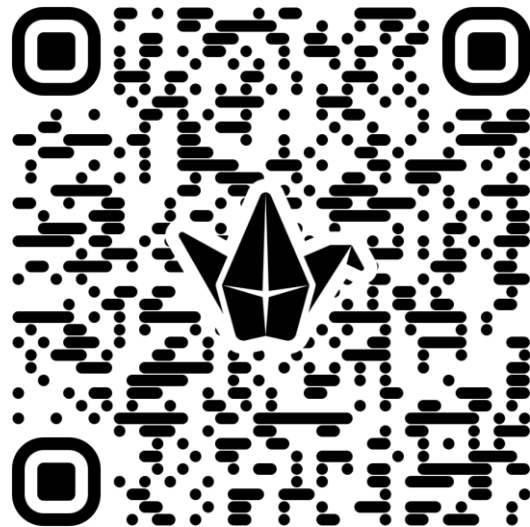
UITNODIGING – Maak alvast een (digitaal) naamkaartje!

Onderwerp / Voorkant:

- Voor- en achternaam

Hoofdttekst / Achterkant (beknopt)

- Hoe ben je vanuit je functie bezig met “omgaan met diversiteit”? (zie voorbeeld)

Verschillen in instroomkenmerken: Op naar diversiteitsresponsief onderwijs!

Benjamin Ponet
Contact: benjamin.ponet@hogent.be

WELKOM

- Mijn achtergrond
 - Leraar lager onderwijs (methodeonderwijs - Antwerpse context)
 - Doctoraat onderwijskunde
 - Nu: Lerarenopleider en stafmedewerker International Office

- Deze workshop
 - I. Waarom diversiteitsresponsief onderwijs?
 - II. Wat typeert diversiteitsresponsieve docenten?
 - III. Hoe professionaliseren tot diversiteitsresponsieve docenten?

RANDVOORWAARDEN

- Basisveiligheid
- Gemeenschappelijke woordenschat
- **Van vrijblijvendheid naar toegewijde actie**

**A SAFE SPACE IS A CLASSROOM
FORMAT THAT ENCOURAGES EVERYONE
TO SHARE THEIR THOUGHTS AND
EXPERIENCES, ESPECIALLY WHEN
THESE THOUGHTS AND EXPERIENCES
ARE MET WITH ANGER AND HATRED
OUTSIDE THE CLASSROOM.**

CHARISSELPREE.ME

// safe space, brave space, daring space

(Ellerbe, 2011; L'Pree, 2017)

BASISVEILIGHEID

Iedereen is uitgenodigd om te delen

Eigen grenzen worden gerespecteerd

Oprecht luisteren

Spreektijd verdelen

Uitgaan van goede intenties

Ontvankelijk om bij te sturen en te leren over impact

Vrijheid van meningsuiting én accountability

Gefundeerd en vanuit ik-vorm spreken

Discretie

MEENSCHAPPELIJKE WOORDENSCHAT

Wat is diversiteit?

Aan wie denken we bij diversiteit?

Wat is (echte) inclusie?

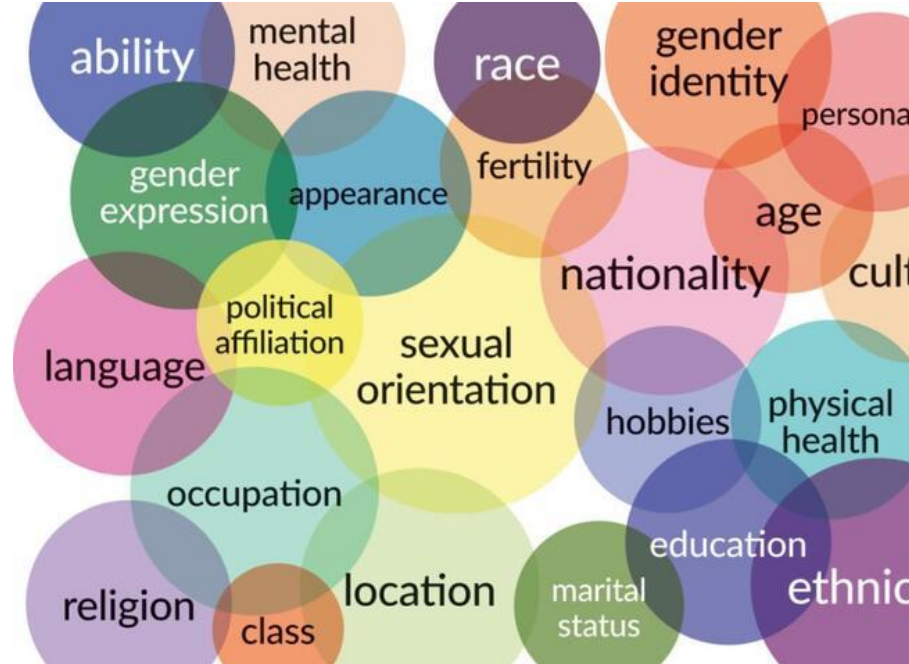
Diversiteit: waarop focussen we?

Eén specifieke vorm van verschil
(vb. gender- of etnische diversiteit)

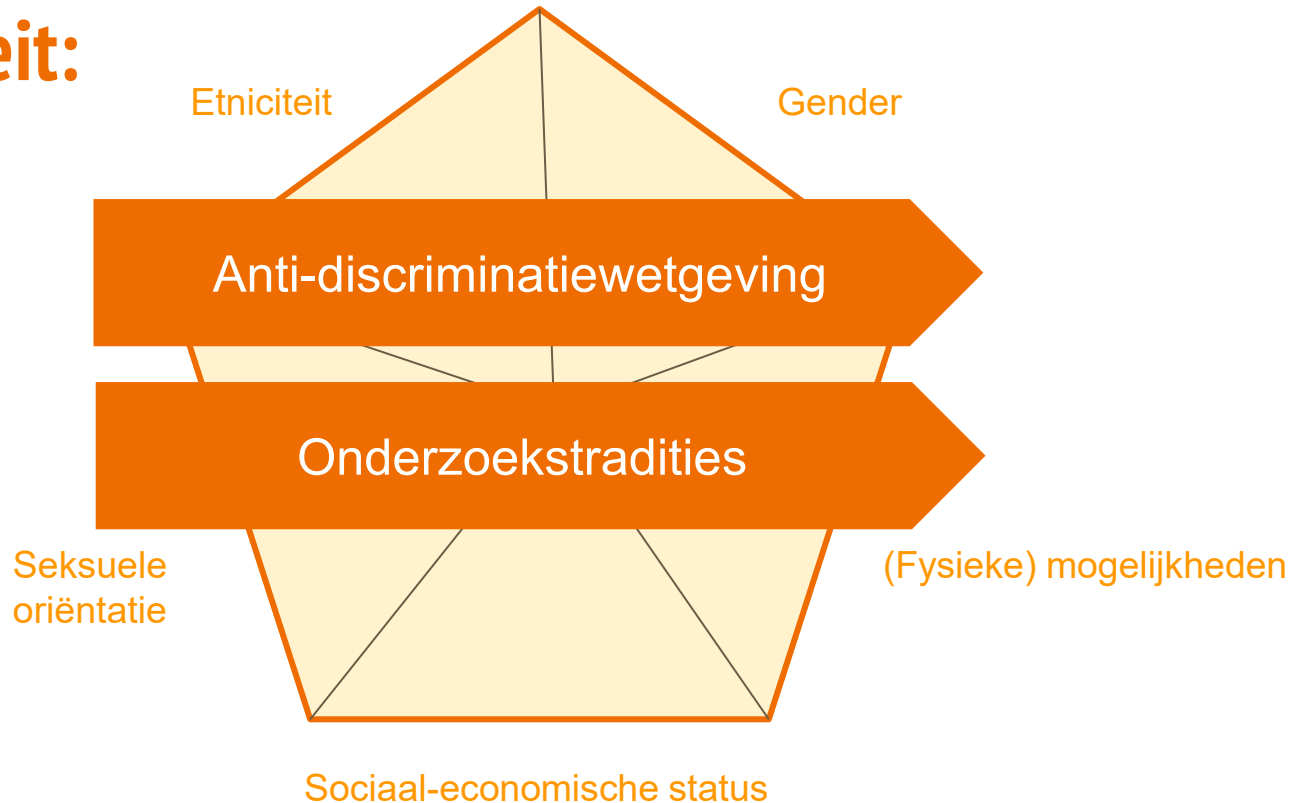

Het feit dat we verschillen op
ontelbare manieren

⇒ Wees specifiek!

In de realiteit:

Diversiteit: wie bedoelen we ermee?

De algemene samenstelling van een groep en dus **iedereen** erin

Enkel de aanwezige mensen uit **geminoriseerde groepen**

⇒ Vermijd exclusief of stigmatiserend taalgebruik!

“**Diversiteit** is eigen aan de menselijke
soort, en studenten zijn en waren **altijd** al
verschillend van elkaar op **vele** fronten.”

(Banks et al., 2007)

I. Waarom diversiteitsresponsief onderwijs?

Van origine een exclusief onderwijssysteem...

Diversiteit verschijnt in een bepaalde context...

INEQUALITY

Unequal access to opportunities

Structurele ongelijkheden: niet elk verschil wordt als evenwaardig gezien

Verschillen leiden tot **unieke ervaringen** van (on)zichtbare obstakels en/of privileges

~ intersectionele insteek

Twée zijdes van dezelfde medaille

**Omgaan met
diversiteit**

(inspelen op verschillen)

**Omgaan met
ongelijkheid**

(inspelen op obstakels)

⇒ doen we altijd én is nooit neutraal

Bewust keuzes maken!

Ons gedrag / onderwijs kan...

Ongelijkheid versterken

(vb. lage verwachtingen)

Ongelijkheid in stand houden

(vb. verschillen negeren)

Ongelijkheid verminderen

(vb. differentiëren)

Specifieke invulling 'omgaan met diversiteit'

Diversiteitsresponsief onderwijs verwijst...

... enerzijds naar het **rekening houden met verschillen** tussen mensen opdat iedereen effectief tot leren komt, anderzijds naar acties die gericht zijn op het **reduceren van sociale ongelijkheid**.

Enkele quotes uit het hoger onderwijs...

“Met dyslexie kan hij hier niets komen zoeken.”

“Ik wil niemand voortrekken, dus ik behandel iedereen exact gelijk.”

“Voor haar stage kan ze die ‘doek’ toch gewoon afdoen?”

“Geen tijd om naar elke student te luisteren.”

“Ik heb altijd wel een Marokkaanse student die ik aanduid om gebruiken uit de islam uit te leggen.”

“Die/hun gebruiken? Het slaat allemaal toch wat door, hé?”

II. Wat typeert diversiteitsresponsieve docenten?

Overeenkomst tussen bereidheid en daden

Enorme **bereidheid** bij om diversiteit te omarmen en inclusie te bewerkstelligen.

Vertaling in **consistente acties** + **kritische ingesteldheid**.

↔ (bij de meesten)

Inconsistente opmerkingen en acties omdat ze

OF onwetend zijn

OF barrières ervaren

“Teach as you preach” daden

Bereidheid en
kritische houding

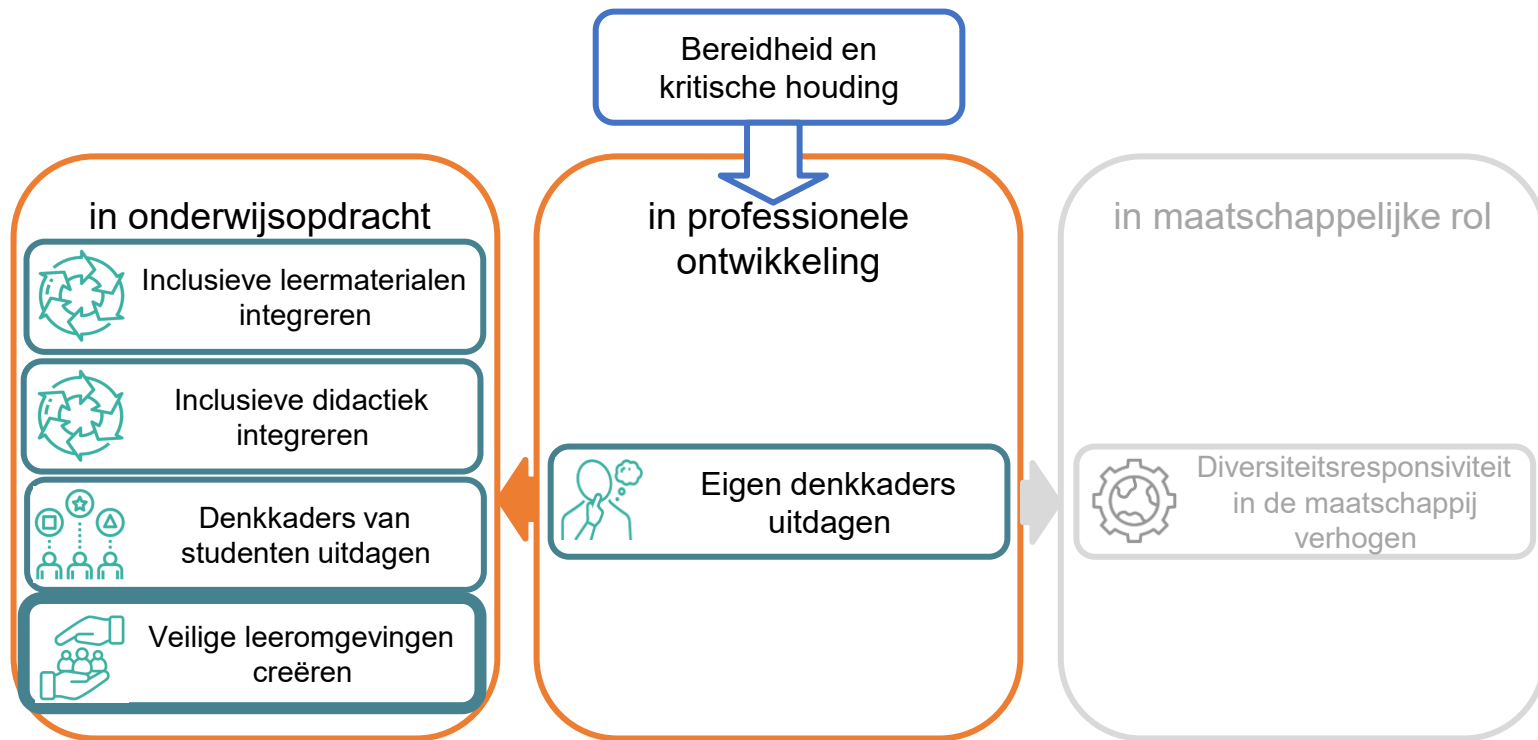
Diversiteitsresponsieve praktijken

= concrete acties die je kan ondernemen
– groot of klein –
om iedereen effectief tot leren te brengen
én daarmee sociale ongelijkheid tegen te gaan.

**Wat doe jij i.f.v. 'omgaan
met diversiteit' als
onderwijsprofessional?**

Diversiteitsresponsieve praktijken

Bij welke cluster past jouw diversiteitsresponsieve praktijk?
Voeg je praktijken toe!

1 1. Eigen denkkaders uitdagen

Beleidsdagen diversiteit en inclusie bijwonen

Als opleiding deelnemen aan het maatschappelijk debat rond het dragen van hoofddoek op de werkvloer bij justitie.

Lezingen & literatuur

Uitwisseling in team - leren van elkaar

3 3. Inclusieve leermaterialen integreren

Lettertype van cursus

Lesopname/kennisclip 4all

diverse stemmen en perspectieven binnen brengen in de vakken

4 4. Inclusieve didactiek integreren

Nagaan of iedereen de aangeboden leerstof begrepen heeft

Voorleessoftware voorzien

Inclusief mentoraat

Variatie in werkvormen

Motiveren tot met de hand schrijven als methode om hersengebieden te activeren die bijdragen tot beter onthouden van lesmateriaal

5 5. Denkkaders van studenten uitdagen

"Verbreden en verdiepen referentiekader" --> uitwisseling en verkenning

Priveledge walk met studenten

Diversiteitsweek voor studenten organiseren

Inbreng ervaringsdeskundigen

Women in Science (Sense of beloning bevorderen)

Laagdrempelig, zeer aanspreekbaar

Laagdrempelig contact ook voor en na de les

Transparant/open/kwetsbaar zijn als docent

Zoeken naar stageplaatsen die ook diversiteitsresponsief zijn

Contactonderwijs ipv digitaal onderwijs

Bevragen "wat hebben jullie nog nodig" om de leerstof volledig eigen te maken. En hen ondersteunen om hier zelf toe te kunnen komen.

Laagdrempelige nevenactiviteiten/ extra's organiseren

Inzet op sense of belonging - sterke inzet op eerste 100 dagen

Kleinere klasgroepen

Bevestigend reageren op elke inbreng van studenten

Waken over kostprijs van leermateriaal

Verbinding creëren - levensverhalen delen

Bevragen duidelijkheid lesmateriaal en vraagstellingen

Laagdrempeligheid bij contacten met / of vragen van studenten

rekening houden met verschillen bij het plannen van een uitstap. Het is niet vanzelfsprekend om de veiligheid van in de lessen te garanderen in de buitenwereld.

(1) Eigen denkkaders uitdagen

= eigen kritische houding versterken door bewustwording van eigen positionaliteit + eigen gedrag dat ongelijkheid mogelijks versterkt of in stand houdt in vraag stellen.

1. Documentaire kijken om je bewust in te leven in mensen die veel van je verschillen.
2. Jezelf verdiepen in lectuur over mechanismes van sociale ongelijkheid.
3. Blinde vlekken actief opzoeken door feedback te vragen
4. Privileges in kaart brengen via een online test.
5. Vakkennis die gecreëerd werd door mensen uit geminoriseerde groepen actief verkennen.

(2) Veilige leeromgevingen creëren

= psychologische veiligheid bij studenten verhogen door preventief en reactief verbinding tussen en met studenten te stimuleren.

1. Safe space installeren
2. Samen met studenten afspraken maken
3. Info verzamelen via naamkaartje 'wat moet ik als docent over jou weten'?
4. Check-ins integreren in je les waarbij studenten uitwisselen met elkaar
5. Online tools zoals Wooclap gebruiken zodat iedereen's stem geuit is tijdens de les
6. Uitnodigend en verbindend spreken (vb. bedanken)
7. Reageren op exclusie.
8. Voorspelbaarheid verhogen door gewoontes te introduceren

(3) Inclusieve leermaterialen integreren

= materiaal gebruiken dat een sense of belonging bij je studenten versterkt.

1. Inclusieve termen en aansprekingen gebruiken
2. Context toevoegen met mini-disclaimers bij bepaalde termen
3. Beelden in lesmateriaal gebruiken die het studentenpubliek representeren
4. Gerichte counterstereotypes integreren
5. Studenten responsabiliseren om zelf te signaleren wat als niet-inclusief ervaren wordt
6. Kennis gecreëerd door mensen uit ondervertegenwoordigde groepen integreren

(4) Inclusieve didactiek integreren

= obstakels verkleinen of wegnemen om bepaalde leerdoelen te behalen (= krachtig onderwijs voor iedereen).

1. Duidelijk inzicht geven in leerdoelen (feed-up)
2. Brede kennis over je studenten verzamelen door kennismaking en interactieve werkvormen waarbij je input vraagt (vb. exit-ticket)
3. O.b.v. je kennis over je studenten aanpassingen doen aan je les (vb. iets opnieuw op een andere manier uitleggen) (scaffolding)
4. Via digitale wisbordjes tussentijds controle van begrip doen en feedback geven
5. Voorspelbare en gestructureerde flow creëren in je lessen
6. Variatie in werkvormen en media
7. Studenten keuzes aanbieden in leerstof (en/of evaluatie)
8. Taalontwikkeling stimuleren door preteachen van bepaalde termen (vb. extra uitleg online plaatsen)

(5) Denkkaders van student-leraren uitdagen

= de kritische houding bij studenten versterken t.a.v. hun eigen (niet-)inclusief gedrag + hun bereidheid om zelf diversiteitsresponsief te handelen.

Expliciet

1. Inhoudelijke kaders over diversiteitsresponsief onderwijs toevoegen in je lessen
2. Opdrachten waarbij je studenten vragen stelt over hun eigen positie (privileges, discriminatie...)

Impliciet

3. Getuigenissen van mensen uit geminoriseerde groepen ter empathieverhoging toevoegen aan je lessen
4. Gevoelige thema's integreren in je les die je modereert.
5. Meerdere perspectieven integreren in je lessen
6. Reageren op (en benoemen) van stereotiep denken, vooroordelen en discriminerend gedrag

Praktijken om te vermijden

- Verwachtingen (en leerdoelen) impliciet laten
- Namen fout uitspreken
- Vanzelfsprekendheden (vb. kennis van jargon) niet benoemen
- Onnodige voorwaarden (drempels) opwerpen om aan iets te kunnen deelnemen
- Stereotype gebruiken in beeldvorming
- Niet gealigneerde evaluatie (vb. taalfouten wanneer het om wiskunde gaat)
- Uitsluitend taalgebruik
- Spokesperson aanduiden
- Lage verwachtingen
- Veronderstellen dat iemand geen Nederlands kan (of er complimenten over geven)
- Feedback zonder feedforward (vb. als je dat nu niet kan, zit je hier niet op je plaats)
- ...

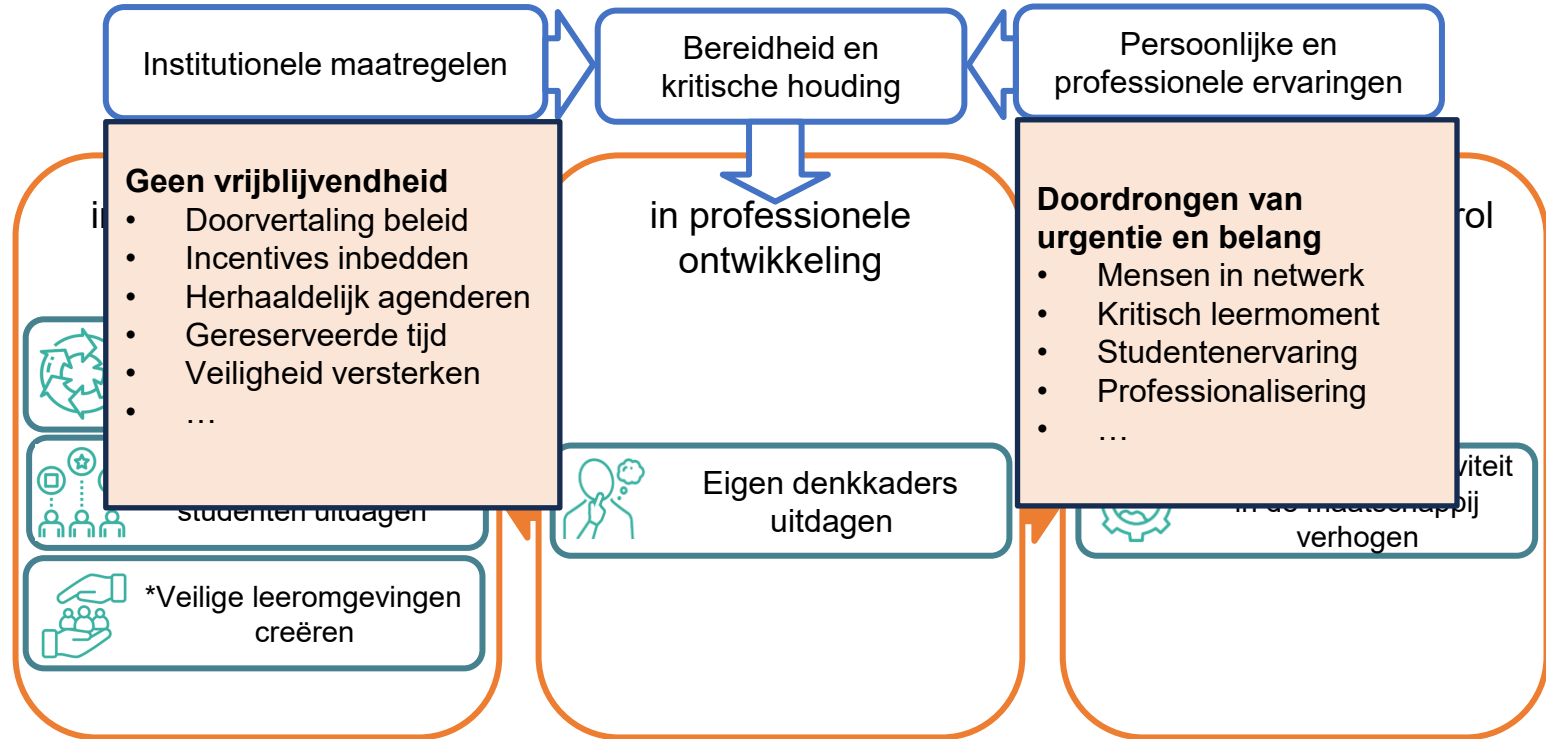
III. Hoe diversiteitsresponsieve docenten versterken?

Wat docenten tegenhoudt...

Gepercipieerde barrières

- Geen onderdeel van mijn vak
- Er is “geen diversiteit”
- Vrijblijvendheid van bovenaf
- Geen tijd
- ...

Factoren die tot meer bereidheid en kritische houding leiden

Vrijblijvendheid wegnemen bij jezelf: reserveer tijd!

Start vandaag

1. Schaal jezelf in
2. Zoek een buddy
3. Plan peer-coaching in

Uit onderzoek:

Naast toegenomen kritische ingesteldheid en implementatie van praktijken (doelstelling), ook toegenomen zelfzekerheid en verdere verspreiding onder collega's.

Tool

Overzicht

Klik op het onderdeel waar je mee inspiratie rond zoekt.

Diversiteit
& Inclusie
vr̥t

Onderzoek

Inspiratie voor
onderwijsopdracht

Inspiratie om eigen
denkkaders uit te dagen

Fimpje intersectionaliteit

Literatuur over
exclusie en verbinding

Fimpje onderwijsongelijkheid

Lectuur uit eigen huis

GEERT SPELTINX • STIJN VANHOOF
NADRA BEYRAM • VINCIAINE COSTA
NELE DE WITTE • NICOLAS DE LOBEL

GELIJKE KANSEN IN DE KLAS

HOUDING, INHOUD
EN DIDACTIEK

Lannoo
Campus

Tool

Over Re:flex

onderwijsprofessional (in spe)

5 digitale tours

diversiteit

'Re:flex' bestaat uit **5 digitale tours** die onderwijsprofessionals (in spe) helpen om nieuwe reflexen te installeren rond **etnische diversiteit** in hun klas. De **zelfsturende tours** (20-40 min.) geven je stap voor stap inzichten mee en dagen uit om zowel op groeps- als individueel niveau kritisch na te denken over je doen en denken in de klas of op school.

Exit ticket: Wat uit deze workshop neem je vandaag al mee naar je eigen ...

Bevestiging:
we doen al
veel

Toch nog
wel wat
lezen

de
verschillend
e tools om
praktisch
mee aan de
slag te
gaan.

Aan de slag

BEDANKT

benjamin.ponet@hogent.be

